



1. Referentie

Referentie	Rottiers, S., Defrancq, E. & Rouwens, E. (2004). <i>Allochtone studenten aan de UA. Een statistische situatieanalyse van 1993 tot 2003, aangevuld met een literatuurstudie over de oorzaken en maatregelen</i> . Antwerpen: Universiteit Antwerpen, Raad voor Wetenschappelijke en Maatschappelijke Dienstverlening, Departement Dienstverlening.
Taal	Nederlands
ISBN - ISSN	/
Publicatievorm	Onderzoeksrapport

2. Abstract

Het onderzoeksrapport bestaat uit twee delen. In het eerste deel wordt een cultureel-etnische kaart gemaakt van de Universiteit Antwerpen. Via een statistische analyse wordt naar de in-, door- en uitstroom gepeild van allochtone studenten aan de Universiteit Antwerpen tussen 1993-2003. In een eerste hoofdstuk worden algemeen de belangrijkste cijfers besproken wat de instroom, doorstroom en uitstroom van studenten betreft. In de hoofdstukken die volgen wordt er een fijnere analyse gemaakt naar de relatie tussen respectievelijk allochtonen en faculteit, geslacht, generatie en secundaire vooropleiding. Deze gegevens zijn nodig om na te gaan of de democratisering van het onderwijs aan de UA ook allochtone studentengroepen bereikt. De concrete cijfers in de statistische kaart tonen nochtans aan dat de situatie voor allochtone studenten niet rooskleurig is. Hun doorstromingskansen liggen een pak lager dan die van de autochtone studenten. Om uit te zoeken hoe dit komt, en wat daaraan te doen valt, wordt er in het tweede deel een literatuurstudie uitgevoerd. Daaruit blijkt dat de lagere aanwezigheid van allochtone studenten, en hun minder goed presteren op de universiteit zeer diverse oorzaken kent. Dat maakt dat de universiteit ook een divers pakket aan maatregelen moet ontwikkelen, wil ze de in- en doorstromingskansen van allochtone studenten verbeteren. Hoe dit totaalbeleid er moet uitzien, is uitgewerkt in het tweede deel.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Onderwijs
Trefwoord(en)	Diversiteit, hoger onderwijs, interculturaliteit, kansenongelijkheid, schoolloopbanen, studieprestaties, zorg, begeleiding, ondersteuning

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	Raad voor Wetenschappelijke en Maatschappelijke dienstverlening (UA)
Onderzoeker(s)	Stijn Rottiers, Ellen Defrancq, Eve Rouwens Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen Universiteit Antwerpen Sint-Jacobstraat 2 2000 Antwerpen Http://www.ua.ac.be/psw/

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Hoeveel allochtonen zitten er op de UA en wat zijn hun doorstromingskansen? Hoe kan de universiteit de in- en doorstromingskansen van allochtone studenten verbeteren?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeksmethode	Deel 1: Kwantitatief onderzoek op administratief studentenbestand van de UA (1993-2003). Deel 2: Literatuurstudie naar oorzaken en maatregelen.
Onderzochte groep	De onderzoekspopulatie betreft de instroom van nieuwe studenten in een eerste kandidatuur aan de UA tussen het academiejaar 1993-1994 en 2003-2004. Dit leverde 1370 allochtone studenten en 20451 autochtone studenten op.
Bereik	Lokaal (Universiteit Antwerpen)

7. Resultaten

Instroom- doorstroom - uitstroom	Van alle studenten die zich tussen 1993 en 2003 hebben ingeschreven voor een eerste kandidatuur aan de UA was gemiddeld 6,3% van allochtone origine. De grootste groep (40%) van deze allochtone studenten is van Magrebijs-Turkse afkomst. Tegenover 10 jaar geleden is het aandeel allochtonen binnen de nieuwe eerstejaarsstudenten meer dan verdubbeld. Het aantal studenten van Magrebijs-Turkse origine is het sterkst gestegen. De slaagkansen van allochtonen in het eerste jaar liggen steeds lager als deze van de autochtone Vlamingen. De meeste allochtone groepen hebben slaagpercentages die schommelen rond de 30% (tegenover 45% bij de autochtone studenten). De Magrebijs-Turkse groep doet het bijzonder slecht. De slaagkansen van de allochtonen fluctueren sterk tussen 1993 en 2002. Ondanks de fluctuaties kunnen we vaststellen dat de doorstroom van de Magrebijs-Turkse studenten er t.o.v 10 jaar geleden niet beter op is geworden. Eenmaal men in zijn eerste jaar is geslaagd, speelt de etnische afkomst een minder belangrijke rol voor de verdere loopbaan. Het wel of niet slagen in de eerste kandidatuur is de bepalende factor voor de verdere universitaire carrière. De allochtonen stromen minder door naar de tweede kandidatuur. De Magrebijs-Turkse studenten stromen bijna de helft minder door naar de tweede kandidatuur na hun tweede jaar dan de andere etnische groepen (op de Oost-Europeanen na). Er is een sterk verband tussen de slaagkansen in het eerste jaar en de kansen op een diploma. Bij de autochtone Vlaamse studenten behaalde gemiddeld 43% zijn einddiploma. Bij alle allochtone groepen ligt dit percentage lager, bij de meesten rond de 30%. Van de Magrebijs-Turkse studenten behaalde slechts 13% zijn einddiploma, 82% heeft de universiteit verlaten zonder diploma op zak en 5% is nog bezig met zijn studie.
Instroom – doorstroom – uitstroom naar faculteit	In het algemeen kan er gesteld worden dat de allochtonen t.o.v. de autochtonen iets meer gaan voor rechten, economie en veel meer voor geneeskunde en minder voor exacte wetenschappen en letteren, wijsbegeerte en geschiedenis. De allochtone slaagkansen zijn aan alle faculteiten gemiddeld de helft van deze van de autochtonen. De allochtone slaagkansen aan de faculteit TEW en Geneeskunde liggen in verhouding hoger dan hun slaagkansen aan de andere faculteiten. De Magrebijs-Turkse gemeenschap slaagt op alle faculteiten het minst. De allochtone uitval bij PSW en biomedische wetenschappen ligt het hoogst, deze van TEW het laagst. Gemiddeld ligt het percentage allochtonen dat de universiteit verlaat zonder diploma 40% hoger dan bij de autochtonen. De biomedische opleiding springt er op dat gebied bovenuit. De allochtonen halen gemiddeld de helft minder hun diploma dan de autochtonen. De Arabisch-Magrebijs-Turkse studenten met een diploma PSW, wetenschappen of biomedische moet je met een vergrootglas gaan zoeken.
Instroom – doorstroom - uitstroom naar	Bij alle etnische groepen zijn de mannen en vrouwen gelijk vertegenwoordigd aan de universiteit. Alleen bij de West-Europeanen en bij de Aziaten zijn de vrouwen oververtegenwoordigd – 54% van de West-Europeanen is vrouw, en bij de Aziaten maar

geslacht	liefst 60%. De faculteiten L&W, PSW en Geneeskunde zijn 'vrouwelijke' faculteiten. Economie en wetenschappen zijn mannelijke richtingen. Dit geldt zowel voor de autochtonen als voor de allochtonen – alleen is dit bij deze laatste veel meer uitgesproken. In het algemeen hebben de vrouwen hogere slaagkansen in hun eerste jaar dan de mannen. Dit geldt zowel voor de autochtonen als voor de allochtonen. Zowel bij de allochtonen als bij de autochtonen zijn er in verhouding meer vrouwen dan mannen die hun diploma behalen. De grote uitzondering is hier de Aziatische vrouw die het met moeite half zo goed doet als de Aziatische man. Bij de Magrebijs-Turkse studenten is het aandeel vrouwen dat een diploma behaalt, naar verwachting een flink stuk hoger (50%) dan dat van hun mannelijke collega's. Het feit dat de uitval bij mannen en vrouwen even hoog is, ligt iets minder in de lijn van de verwachtingen. Er zijn echter nog een pak meer mannen aan hun studie bezig (9%) dan vrouwen (1%).
Instroom – doorstroom – uitstroom naar generatie	Ruim 80% van de Magrebijs-Turkse studenten zijn in België geboren. Bij de andere groepen schommelt dit percentage rond de 50%. Sinds 1993 is het aandeel van de 2^{de} generatie bij de Magrebijs-Turkse studenten bijna voortdurend gestegen. Bij de West-Europeanen en Aziaten fluctueren de generaties wel wat over de jaren maar globaal blijft het percentage 2^{de} generatie studenten stabiel. Bij de Oost-Europeanen zien we duidelijk een afname van het aandeel dat in België geboren is. Allochtone studenten die niet in België geboren zijn (1^{ste} generatie) hebben lagere slaagkansen dan allochtone studenten die wel in België zijn geboren (2^{de} generatie). Dit fenomeen is het sterkst aanwezig bij de Magrebijs-Turkse gemeenschap. De slaagkansen van de 2^{de} generatie zijn dubbel zo groot als deze van de 1^{ste} generatie. Allochtonen van de tweede generatie, die in België geboren zijn, behalen meer hun diploma en verlaten minder de universiteit zonder diploma dan deze van de eerste generatie.
Instroom – doorstroom – uitstroom naar secundaire studies	Bijna 95% van de autochtone studenten aan de universiteit genoot zijn secundaire studies in het ASO. Bij de West-Europeanen en de Aziaten is dit ongeveer hetzelfde als bij de autochtonen. Bij de Magrebijs-Turkse en Oost-Europese gemeenschap is dit beduidend lager. Zowel bij de autochtonen als bij de allochtonen daalde tussen 1999 en 2003 het aandeel studenten met een algemene ASO-opleiding. Meer vrouwen dan mannen volgen een ASO-opleiding. Bij de autochtonen komt 96% van de vrouwen uit het ASO, t.o.v. 93% van de mannen. Studenten uit het ASO hebben meer kans om te slagen dan deze uit het TSO of andere. Dit geldt zowel voor de autochtonen als voor de allochtonen, maar bij de allochtonen is het nog meer uitgesproken. Van de allochtonen die niet uit het ASO komen slaagt praktisch niemand in zijn eerste jaar aan de universiteit. Minder TSO-leerlingen behalen hun universitair diploma dan ASO-leerlingen. Bij de autochtonen haalt nog 20% zijn diploma, van de Magrebijs-Turkse TSO-leerlingen behaalt slechts 5% zijn diploma.
Moeilijkheidsfactoren voor allochtone studenten	De problemen kunnen verband houden met persoonskenmerken, met de onderwijsinstelling en –organisatie of met de omgeving. Veel factoren hangen onderling samen, maar vormen toch afzonderlijke problemen.
Maatregelen	In de eerste plaats moet de UA haar organisatie interculturaliseren: een algemene aandacht voor interculturaliteit en diversiteit ontwikkelen. Ten tweede moet de universiteit naar allochtone studenten toe ook specifieke maatregelen richten: infobrochures en andere folders, persoonlijk contact bij de inschrijving, informatie die bijzondere aandacht verdient en ruimere rekrutering dmv promotieteams. Voor het doorstroombesleid is het wenselijk om vanuit een universele aanpak te vertrekken. De universiteit moet zoeken naar elke student die extra ondersteuning kan gebruiken, en vervolgens ondersteuning op maat uitwerken. Maatregelen hebben betrekking op monitoraat/mentorschap, allochtone studentenverenigingen, peter-meterschap, taalondersteuning, doorstroom naar het academisch personeel. Daarnaast zijn ook diverse structurele maatregelen aangewezen: tweejaarlijks rapport Gelijke Kansenbeleid,

	stuurgroep Gelijke Kansenbeleid, meldpunt Gelijke Kansen, registratie van de culturele achtergrond, behoefteonderzoek, informatie-uitwisseling op associatieniveau.
--	---

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/